

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **M. B.**,

skazanego z art. 178a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 9 września 2025 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Augustowie

z dnia 5 lutego 2025 r., sygn. akt II K 234/24,

**uchyla wyrok w zaskarżonej części i sprawę w tym zakresie
przekazuje Sądowi Rejonowemu w Augustowie do ponownego
rozpoznania.**

Paweł Kołodziejski

Igor Zgoliński

Marek Siwek

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 5 lutego 2025 r., sygn. II K 234/24, M. B. został uznany za winnego tego, że w dniu 18 maja 2024 r. o godz. 19:30, w A., na drodze publicznej w ruchu lądowym prowadził samochód osobowy

marki V. o nr rej. [...], będąc w stanie nietrzeźwości (2,70 % alkoholu etylowego we krwi), tj. czynu z art. 178a § 1 k.k., za który została wymierzona kara 5 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonania na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. zostało warunkowo zawieszone na okres próby 2 lat, na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. orzeczony został wobec skazanego obowiązek informowania pisemnie sądu o przebiegu okresu próby co 6 miesięcy, na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzeczony został środek kamy w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 5 lat, na podstawie art. 63 § 4 k.k. zaliczony został na poczet orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 18.05.2024 r. do dnia 04.07.2024 r., na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzeczony został obowiązek uiszczenia świadczenia pieniężnego w kwocie 5000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, na podstawie art. 178a § 5 kk w zw. art. 44b § 1 k.k. orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa samochodu osobowego m-ki V. o nr rej. [...], nr VIN: [...], orzeczono w przedmiocie kosztów sądowych w sprawie.

Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się w dniu 13 lutego 2025 r.

Kasację od tego orzeczenia w trybie art. 521 § 1 k.p.k. złożył Prokurator Generalny, zaskarżając go na niekorzyść skazanego w zakresie zawartego w pkt VII części dyspozytywnej rozstrzygnięcia o orzeczeniu przepadku pojazdu mechanicznego. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyjaśnienia wynikających z akt postępowania wszystkich istotnych okoliczności sprawy, dotyczących prawa własności pojazdu mechanicznego marki V. o nr rej. [...] o nr VIN: [...] według stanu na dzień wyrokowania w sprawie, w konsekwencji czego, z rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem prawa materialnego, a mianowicie art. 44b § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k., orzeczono na rzecz Skarbu Państwa - w związku ze skazaniem M. B., za popełniony przez niego w dniu 18 maja 2024 r. występki kwalifikowany z art. 178a § 1 k.k. - przepadek wskazanego pojazdu mechanicznego, w sytuacji gdy skazany po popełnieniu przestępstwa, tj. w dniu 29 czerwca 2024 r. zbył podlegający przepadkowi pojazd i na dzień wyrokowania w sprawie V. o nr rej. [...] nie stanowił już jego własności, co przy prawidłowym zastosowaniu dyspozycji art. 44b § 2 k.k.

powinno skutkować orzeczeniem, zamiast przepadku pojazdu mechanicznego, przepadku jego równowartości. W konsekwencji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części, a mianowicie w zakresie zawartego w pkt VII rozstrzygnięcia w przedmiocie orzeczenia przepadku pojazdu mechanicznego i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Augustowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, wobec czego podlegała rozpoznaniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Trafnie podniesiona została wadliwość wyroku wydanego w zaskarżonym zakresie z rażącym naruszeniem prawa opisanym w zarzucie kasacji. Sąd meriti nie wyjaśnił w niniejszej sprawie wszystkich istotnych okoliczności, stosownie do obowiązku wynikającego z treści art. 366 § 1 k.p.k., co wyrażało się w zaniechaniu weryfikacji rudymenarnych dla wyrokowania okoliczności, a dotyczących prawa własności pojazdu mechanicznego prowadzonego przez skazanego w dniu 18 maja 2024 r. w Augustowie. W konsekwencji powyższego orzeczonego został na podstawie art. 44b § 1 k.k. przepadek pojazdu, którego skazany nie był już właścicielem. Po popełnieniu przestępstwa, tj. w dniu 29 czerwca 2024 r. samochód marki V. o nr rej. [...], zgodnie z umową sprzedaży samochodu, został bowiem przez M. B. zbyty (k. 149-152). Ten fakt materializował więc normę zawartą w dyspozycji art. 44b § 2 k.k. i winien skutkować orzeczeniem przepadku równowartości tego pojazdu, nie zaś orzeczeniem przepadku samego pojazdu mechanicznego.

Przepis art. 44b k.k. oraz korespondujący z nim art. 178a § 5 k.k., które regulują kwestię przepadku pojazdu mechanicznego lub jego równowartości, zostały dodane do ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny mocą art. 1 pkt 14 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022.2600 z dnia 13 grudnia 2022 r.) i obowiązują od dnia 14 marca 2024 r. Art. 178a § 5 k.k. stanowi, że sąd orzeka przepadek, o którym mowa w art. 44b k.k. w razie popełnienia przestępstwa określonego w § 1 lub 4, chyba że zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa określonego w § 1 była niższa niż 1,5

promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do takiego stężenia. Sąd może odstąpić od orzeczenia przepadku, jeżeli zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami. Ponieważ oskarżony M. B. w dniu 18 maja 2024 r. dopuścił się czynu wyczerpującego ustawowe znamiona występku z art. 178a § 1 k.k., a stan jego nietrzeźwości w czasie prowadzenia pojazdu mechanicznego przewyższał zakresloną przez ustawodawcę granicę, sąd meriti - stosownie do dyspozycji art. 178a § 5 in principio k.k., przy jednoczesnym braku uznania, że zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami – był zobowiązany do orzeczenia przepadku uregulowanego w dyspozycji art. 44b k.k.

Przepis 44b § 2 k.k. normuje sytuację, w której w czasie popełnienia przestępstwa pojazd nie stanowił wyłącznej własności sprawcy albo po popełnieniu przestępstwa sprawca zbył, darował lub ukrył podlegający przepadkowi pojazd. W powyższych wypadkach przepis ten obliguje do orzeczenia przepadku równowartości pojazdu. Za równowartość pojazdu uznaje się wartość pojazdu określoną w polisie ubezpieczeniowej na rok, w którym popełniono przestępstwo, a w razie braku polisy - średnią wartość rynkową pojazdu odpowiadającego, przy uwzględnieniu marki, modelu, roku produkcji, typu nadwozia, rodzaju napędu i silnika, pojemności lub mocy silnika oraz przybliżonego przebiegu, pojazdowi prowadzonemu przez sprawcę, ustaloną na podstawie dostępnych danych, bez powoływania w tym celu biegłego.

W tych uwarunkowaniach uznać należało zawarte w pkt VII części dyspozytywnej wyroku rozstrzygnięcie, mocą którego orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa pojazdu mechanicznego marki V. o nr rej. [...], za oczywiście wadliwe i spełniające kryteria art. 524 § 1 k.p.k. Choć niewątpliwie w czasie inkryminowanego zdarzenia skazany prowadził pojazd, który adekwatnie do wygenerowanych w dniu 18 maja 2024 r. danych z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców był jego własnością, to jednak w dacie wyrokowania w sprawie (5 lutego 2025 r.) stan ten uległ zmianie. Sąd Rejonowy w Augustowie nie dysponował natomiast żadnym dowodem, z treści którego wynikałoby, że M. B. w dalszym ciągu przysługuje wyłączne prawo własności tego pojazdu. Słusznie przy tym zauważył autor kasacji, że już zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i

sądowego, ze złożonych oświadczeń o stanie majątkowym nie wynikało, że skazany jest właścicielem przedmiotowego pojazdu. Stwarzało to tym bardziej asumpt do aktualizacji pochodzących sprzed wielu miesięcy informacji odnośnie status quo pojazdu. Zaniechanie tych ustaleń skutkowało w realiach niniejszej sprawy wydaniem wyroku z rażącym naruszeniem przede wszystkim art. 366 § 1 k.p.k., a w konsekwencji przepisu art. 44b § 1 i 2 k.k. Uchybienie to niewątpliwie miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku. Z jednej bowiem strony negatywnymi skutkami orzeczonego środka penalnego została obciążona osoba niebędąca sprawcą czynu zabronionego (k. 150), z drugiej zaś - w związku ze skazaniem za występki z art. 178a § 1 k.k. - M. B. z nieuprawnioną korzyścią nie poniósł wszystkich obligatoryjnych konsekwencji prawnych swojego zachowania w sytuacji, w której przy prawidłowym zastosowaniu analizowanej instytucji należało orzec wobec niego przepadek równowartości pojazdu mechanicznego prowadzonego przez niego w czasie inkryminowanego zdarzenia.

W tych realiach rozpoznanie kasacji skutkowało wydaniem orzeczenia kasatoryjnego w odniesieniu do pkt VII zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy w tej części do ponownego rozpoznania - w celu dokonania stosownej korektury wadliwego rozstrzygnięcia.

[J.J.]

[r.g.]

Paweł Kołodziejski

Igor Zgoliński

Marek Siwek